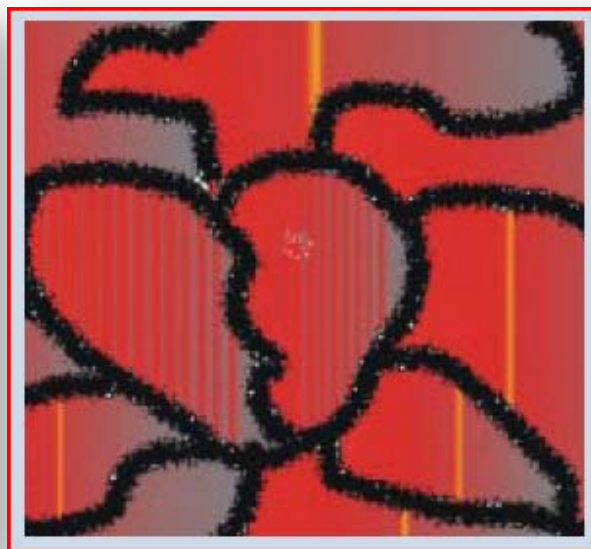

LÆRERLØFTET

Kompetanse for kvalitet 2009-2012

Strategi for videre- og etterutdanning av lærere og rektorer.

Rådmannen

Tromsø kommune

Innhold

Innhold	2
Visjon for skolene.....	3
Utviklingsmål	3
Mål for kompetanseheving og kvalitetsutvikling.....	3
Målgrupper.....	3
Kompetanse gir resultater.....	4
En del av en helhet.....	4
Et varig system for videreutdanning.....	5
Profesjonsrettet videreutdanning.....	5
Nasjonalt samarbeid om strategien.....	6
Kommunale stipend til videreutdanning.....	8
Finansiering	9
Etterutdanning	9
Økonomi	10
Skolelederutdanning	10
Prioriterte fag og områder for videreutdanning.....	11
Prioriterte fag og områder for etterutdanning 2009-2012.....	12

Visjon for skolene.

- sammen for en framtidsrettet skole

Utviklingsmål

- **Tromsøskolen skal fremme og forbedre tilpasset opplæring.**

Vi skal særlig satse på faglig tilrettelegging, varierte arbeidsmetoder og utvikling av sosial kompetanse.

- **Tromsøskolen skal forbedre resultatene i de fem basisferdighetene: å kunne uttrykke seg muntlig, å kunne uttrykke seg skriftlig, å kunne lese, å kunne regne og å kunne bruke digitale verktøy.**

Vi skal særlig satse på systematisk testing og oppfølging av elevenes læringsresultat, samt kompetanseheving av personalet spesielt når det gjelder realfagskompetanse.

- **Tromsøskolen skal gi elevene et godt læringsmiljø.**

Elevene skal oppleve trygghet, trivsel og mestring. Vi skal særlig satse på elevmedvirkning og skole/ hjem- samarbeid.

Mål for kompetanseheving og kvalitetsutvikling

Målet for Tromsø kommunes arbeid med kompetanseheving og kvalitetsutvikling vil være å bidra til:

- at skolene er i kontinuerlige utviklingsprosesser i forhold til implementering av K06 med vektlegging av de kommunale utviklingsmålene.
- å bedre kvaliteten på opplæringen bl.a. gjennom bruk av digitale verktøy i skolene.
- at skolene blir lærende organisasjoner ved å utvikle en egen kultur for kontinuerlig læring, der alle tar ansvar for og føler seg forpliktet til å realisere felles mål
- at etter- og videreutdanningen skal ha effekt i praksisen på skolen

Målgrupper

Skoleledere, lærere i grunnskolen, SFO–personalet og skoleassistenter

Kompetanse gir resultater.

Lærere med høy faglig og pedagogisk kompetanse er en viktig forutsetning for elevenes læring. Dette bekreftes av mange studier som viser at høy faglig kompetanse betyr mye for hva elevene lærer.

Høy faglig og pedagogisk kompetanse hos lærerne bidrar til gode elevresultater. Det er derfor en utfordring at 40 prosent av lærerne i grunnskolen ikke har noen faglig fordypning i fagene de underviser i, og bare en femtedel har fordypning på minst ett år i fagene de underviser i.

I St.meld. nr 31(2007 – 2008) *Kvalitet i skolen* er det lagt grunnlag for en ny statlig satsning på kompetanseutvikling etter at strategien *Kompetansen for utvikling* er avsluttet.

Kompetanse for utvikling var begrunnet med behov for etter- og videreutdanning i forbindelse med innføringen av Kunnskapsløftet. Kompetanse for utvikling ga erfaringer fra gjennomføring som det er viktig å ivareta. I felles brev fra KS og Kunnskapsdepartementet 1. juli 2008, blir kommunene oppfordret til å fortsette satsningen på kompetanseutvikling.

Styrkning av lærernes faglige kompetanse forutsetter videreutdanning, og Kunnskapsdepartementet varsler at de vil utvikle og iverksette et varig system for videreutdanning for det pedagogiske personalet. Videreutdanningen skal i første rekke målrettes mot fagområder og emner det på landsbasis særlig er behov for. Det varige systemet vil bidra til bedre muligheter for videreutdanning for det pedagogiske personalet og gi høyere kvalitet i opplæringen. Høyere faglig kompetanse vil gi profesjonelle lærere bedre omdømme og høyere status i samfunnet.

For lav grad av faglig fordypning er en nasjonal utfordring. Statlige utdanningsmyndigheter har derfor et ansvar og en rolle i videreutdanningen. Samtidig er kompetanseutviklingen et lokalt ansvar som må være forankret i lokale behov i den enkelte kommune og fylkeskommune, på den enkelte skole og hos den enkelte lærer. Universiteter og høyskoler er de viktigste tilbyderne av videreutdanning for pedagogiske personale i grunnopplæringen.

Et godt samspill mellom utdanningstilbydere, skoleeiere, statlige myndigheter og arbeidstakerorganisasjonene er en forutsetning for å få til et godt og varig system.

En del av en helhet.

Lærerne skal formidle sentrale kunnskaper til elevene og legge til rette for læring. Krav til kunnskap endrer seg over tid og medfører nye og endrede krav til hva en lærer skal kunne. Derfor er lærernes kvalifisering en kontinuerlig og livslang prosess.

Den grunnleggende kvalifiseringen til læreryrket skjer i lærerutdanningene. For yrkesaktive lærere skjer den kontinuerlige kompetansebyggingen gjennom veiledning, etterutdanning, videreutdanning, læring gjennom lokal skoleutvikling og samarbeid og kompetanseheving med andre deler av arbeidslivet. Til sammen utgjør dette lærernes livslange kompetansebygging.

Skoleeier har hovedansvaret for å gi sine ansatte i grunnopplæringen nødvendig kompetanseutvikling selv om staten bidrar på utvalgte områder. På det lokale nivået må derfor tiltakene i den statlige satsningen inngå i en helhetlig lokal plan som omfatter alle typer kompetanseutviklingstiltak rettet mot målgruppa.

Formål:

Formålet med Kompetanse for kvalitet – strategi for videreutdanning er å styrke elevenes læring og motivasjon i grunnopplæringen ved å øke lærernes faglige, fagdidaktiske og pedagogiske kompetanse gjennom målrettet og landsdekkende gjennomføring av videreutdanning. Strategien skal bidra til å øke læreryrkets status og styrke tilliten til skolens kvalitet.

Et varig system for videreutdanning.

Utvikling av lærernes kompetanse gjennom videreutdanning krever forutsigbarhet og langsiktighet. Et varig system må utformes slik at de ulike aktørene og deltakerne har tillit til det og opplever at det fungerer i en langsiktig planlegging både ut fra den enkelte lærers yrkesmessige behov, ut fra skolens behov, skoleeiers og nasjonale myndigheters behov.

Å bygge opp kompetanse i en skole tar tid. Skoleeierne og skolene må derfor ha langsiktige og systematiske planer, lærernes kompetansebygging må ses som en del av skolens kompetanse. Langsiktigheten kreves også for at nødvendig kompetanseutviklingstiltak skal kunne inngå som en naturlig del av skolens ordinære drift.

Universiteter og høyskoler må ha forutsigbarhet for å bygge opp tilbud og ha stabil kapasitet til å dekke behovene for målrettede tilbud om videreutdanning.

Systemet er avhengig av at det planlegges, prioriteres, budsjetteres og tilrettelegges lokalt, regionalt og nasjonalt for gjennomføring på en måte som gir videreutdanning av høy kvalitet for det pedagogiske personalet og skolene og kommer elevene til gode. På sikt må det være et mål at alle lærerne får et tilbud om videreutdanning som følge av nasjonale eller lokale tiltak.

Profesjonsrettet videreutdanning.

Systemet for videreutdanning vil gi deltakerne videreutdanning i et omfang på inntil 60 studiepoeng (stp) i det enkelte fag eller område. Satsningen vil omfatte både de som har fordypning i faget fra tidligere, de som har noe fordypning og de som eventuelt vil la videreutdanningen inngå i mastergrad. Videreutdanningen skal være knyttet til de prioriterte fagene og emnene, samtidig som det også skal gis rom for prioriteringer ut fra lokale behov.

Videreutdanningen skal målrettes mot fagområder og emner det på landsbasis særlig er behov for å styrke. Systemet for videreutdanning vil gi deltakerne videreutdanning i et omfang på inntil 60 studiepoeng i det enkelte fag eller område. For perioden 2009 -2012 er disse fagene og områdene prioritert:

- norsk, fortrinnsvis på ungdomstrinnet
- samisk, fortrinnsvis på ungdomstrinnet
- matematikk, fortrinnsvis på ungdomstrinnet
- engelsk, fortrinnsvis på ungdomstrinnet
- leseopplæring, fortrinnsvis på barnetrinnet
- fysikk og kjemi
- praktisk- estetiske fag
- rådgiving

Tilbudene om videreutdanning skal være på høgskole- og universitetsnivå og gi studiepoeng. Det gir tilbudene den nødvendige faglige kvaliteten og sikrer at utdanningen er forskningsbasert. Studiene skal gi solid faglig og didaktisk kompetanse i faget.

Videreutdanningen må også ivareta sentrale elementer i Kunnskapsløftet som:

- vurdering
- tilpasset opplæring
- bruk av IKT i faget
- grunnleggende ferdigheter

Videreutdanningen gir som regel størst effekt på elevenes læring når den er knyttet til lærernes daglige virke. Tilbudene skal derfor i betydelig grad være praksisrettet ved at deltakernes egen yrkespraksis i størst mulig grad skal knyttes til og brukes som utprøvingsarena og refleksjonsgrunnlag for videreutdanningen. Det innebærer at omfanget av lærernes ordinære oppgaver må reduseres i studieperioden slik at deler av arbeidstiden reserveres videreutdanningen. Videreutdanningen må la seg gjennomføre som deltidsstudium i kombinasjon med lærerarbeidet.

Formålet med videreutdanningen er å bedre kvaliteten på opplæringen til elevene. Derfor er det viktig å legge til rette slik at den kan gjennomføres uten vesentlig belastninger for elevenes opplæring. Ved å la videreutdanningen inngå som en definert del av lærernes ordinære oppgaver, skal skolen øke sin bemanning i den perioden som lærer deltar i videreutdanning. Det vil sikre stabil opplæring for elevene og bedre lærernes motivasjon for studiene.

Nasjonalt samarbeid om strategien.

Partenes roller og ansvar.

De ulike partenes ansvar og oppgaver i forbindelse med videreutdanningen bør være klart definert. Skoleeier har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse og for å ha et system som gir mulighet for nødvendig kompetanseutvikling, slik det er fastsett i opplæringsloven § 10-8.

Kompetanseutvikling

Skoleeigaren har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i verksemda. Skoleleiegaren skal ha eit system som gir undervisningspersonalet, skoleleiarar og personale med sær oppgåver i skoleverket høve til nødvendig kompetanseutvikling.

Nasjonale utdanningssystemer skal:

- på grunnlag av de årlige statsbudsjettene bidra med særskilte statlige ressurser til å gjennomføre videreutdanning
- samarbeide med universitet- og høyskolesektoren, skoleeierne og arbeidstakerorganisasjonene om kvalitet og relevans i videreutdanningstilbudene
- gjennom Fylkesmannen bidra til regionalt samarbeid og koordinering mellom partene som inngår i strategien
- i samarbeid med partene fastsette mål og nasjonale prioriteringer for videreutdanning
- ha ansvar for systemet for rapportering om gjennomføringen og gjennomføre nødvendige nasjonale kompetansekartlegginger
- foreta nødvendige evalueringer av strategien i samarbeid med partene
- gjennom Fylkesmannen føre tilsyn med at skoleeierne ivaretar sitt ansvar for kompetanseutvikling
- fordele ressursene etter fastsatte kriterier og føre kontroll med bruken av midlene

Kommuner og fylkeskommuner skal:

- foranke systemet for videreutdanning i sin egen organisasjon
- sikre sammenhengen mellom den statlige satsningen og egne satsningsområder
- kartlegge behov for kompetanseutvikling hos det pedagogiske personalet og på den enkelte skole i samarbeid med partene
- i samarbeid med organisasjonene lage en helhetlig og rullerende plan for etter og videreutdanning for pedagogisk personale og skolelederne der statlig finansierte tiltak inngår som en integrert del og forankre planen politisk
- delta i satsningen på videreutdanning gjennom å dekke en del av vikarutgiftene og utgifter til reise, opphold, læremidler mv. og legge til rette for deltakelse
- samarbeid med organisasjonene, tilbyderne og evt. andre kommuner/fylkeskommuner om kvalitet, relevans, tilrettelegging og tilpasning av tilbudene om videreutdanning
- foreta nødvendige evalueringer av gjennomføringen av lokale planer i samarbeid med partene

Lærerløftet i Tromsø kommune

Tromsø kommunestyre vedtok i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2009 at de lokale midlene bevilget til videreutdanning av lærere skal prioriteres brukt til fagene norsk, samisk, matematikk og språk fortrinnsvis på ungdomstrinnet. På barnetrinnet skal spesialpedagogikk og leseopplæring prioriteres. Videreutdanningen må være på minimum 30 stp. Alle som benytter seg av tilbudet må binde seg til Tromsø kommune et år etter endt utdanning.

Kommunale stipend til videreutdanning

Tromsø kommune fortsetter ordningen med stipend til videreutdanning for lærere. Det vil bli utlyst sju stipend for skoleåret 2009/2010 à 30 000 kroner.

Søkerne må ha fast stilling i kommunen og videreutdanningen må være på 30 stp eller mer. De fagene som blir prioritert for skoleåret 2009/2010 er spesialpedagogikk og samisk. I tilfelle ledige stipendmidler kan andre fag komme i betraktning.

Arbeidstakerorganisasjonene skal:

- bidra til å forankre systemet for videreutdanning hos medlemmene og motivere til deltakelse
- bidra til lokalt samarbeid med arbeidsgiver om langsiktige planer for kompetanseutvikling for det pedagogiske personalet
- samarbeide med de andre partene om regional organisering av tilbud og etterspørsel
- samarbeide med partene om kvalitet og relevans i videreutdanningstilbudene
- i samarbeid med partene, bidra med å fastsette mål og nasjonale prioriteringer for videreutdanningen

Universitets – og høgskolesektoren skal:

- utvikle faglig solide og praksisnære tilbud om videreutdanning på inntil 60 stp på prioriterte områder
- tilby videreutdanning med høy kvalitet på de prioriterte områdene og på andre områder som er etterspurt, på en fleksibel måte og tilpasset lærernes arbeids- og studiesituasjon
- i samarbeid med partene, bidra med å fastsette mål og nasjonale prioriteringer for videreutdanning

Et utvalg UH- institusjoner tildeles midler for å utvikle videreutdanning på inntil 60 stp på de fagområdene og innenfor de rammene som strategien setter. Det er viktig at tilbyderne samarbeider med skoleeierne om planlegging og gjennomføring.

Dersom det viser seg å være flere som ønsker videreutdanning enn hva det er midler til, skal som hovedregel de skoleeierne og skolene som har lavest andel lærere med fordypning innenfor de prioriterte fagene og emnene prioriteres. Det utvikles kriterier for prioriteringen av studieplassene i samarbeid med partene.

Finansiering

Systemet for videreutdanning forutsetter at staten finansierer utviklingen av studietilbudene og tilbyr kommuner og fylkeskommuner et visst antall gratis studieplasser. Dette skjer ved at statlige utdanningsmyndigheter gir tilskudd til en del av vikarkostnadene som har fått tildelt studieplasser. I samarbeid har partene blitt enige om at staten dersom lærer studerer på heltid (60 studiepoeng), dekker 40 % og skoleeier 40 % av vikarkostnadene. De resterende 20 % er lærernes eget bidrag ser det forutsettes at lærerne arbeider tilsvarende de siste 20 %. Basert på en årsverksramme på 500 000 kroner vil kommunenes utgifter per lærer som studerer på fulltid være 200 000 kroner til dekning av vikarutgiftene. Dersom en lærer studerer på halvtid (30 studiepoeng), vil utgiftene for kommunen være 100 000 kroner per lærer, staten 100 000 kroner og lærer 50 000 kroner. Skoleeierne beslutter om studiene skal taes på heltid eller deltid.

Tromsø kommune har bevilget 1,4 mill til Lærerløftet som skal gå til skoleeiers bidrag til videreutdanning av lærerne. Det vil si at for skoleåret 2009 – 2010 vil det bidra til at 14 lærere kan ta videreutdanning og studere på heltid eller 28 lærere på deltid.

Det må utarbeides en felles mal for kontrakt med de lærerne som benytter seg av tilbudet. Kontrakten må innholde avtale om bindingstid, permisjon i studietiden og dekning av ekstra kostnader i forbindelse med studiet.

Etterutdanning

I 2009 vil staten, innenfor en ramme av 170 mill. kroner, legge til rette for og prioritere studie-tilbud av høy kvalitet som imøtekommer dokumenterte behov for etterutdanning for lærere.

Følgende etterutdanningstilbud vil bli prioritert fra statens side:

- leseopplæring
- regneopplæring
- rådgiving
- elevvurdering
- IKT- kompetanse i bruk av digitale læremidler

Midlene til etterutdanning vil bli fordelt til fylkesmennene etter en objektiv fordelingsnøkkel. Kommuner og fylkeskommuner må sende søknad om midler til etterutdanning til fylkesmennene. Fylkesmennene vil bli bedt om å prioritere skoleeiere med særlige behov innenfor lese- og regneopplæring. Minst 20 % av midlene skal avsettes til kompetanse i leseopplæring.

Ut over disse prioriteringene vil fylkesmennene også ta hensyn til at etterutdanningsmidlene skal imøtekomme lokale behov. Det kan derfor søkes om støtte til etterutdanning på andre områder enn de som er listet opp foran.

Tromsø kommunestyre vedtok i sak 008/09 den 28.01.09 *IKT-plan for Tromsø – skolene 2009 - 2012*.

Mål for kompetansehevingen er at:

- alle skolene utnytter IKT på en pedagogisk og innovativ måte i læringsarbeidet
- faglige og pedagogisk personale, herunder skolelederne, er digitalt kompetente
- lærere og elever har nødvendig digital kompetanse for å kunne etterspørre, utnytte og være med å utvikle digitale læringsressurser

Det er fremmet forslag fra Utdanningsdirektoratet om at elevvurdering skal styrkes og at det skal gjennomføres en undervisvurdering fra 1. til 10. trinn.

Dette er nytt for 1. – 7. trinn. I grunnskolen til og med 7. årstrinnet skal det bare benyttes vurdering uten karakterer. Undervisvurdering skal brukes som et redskap i læringsprosessen, grunnlag for tilpasset opplæring og bidra til at eleven bedrer kompetansen sin i fag. Grunnlaget for vurdering i fag er kompetansemålene i læreplanen for fag slik de er fastsatt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet.

På dette området må det foregå en kompetanseheving blant lærerne. Det gjelder også sluttvurdering for elever på ungdomstrinnet.

Etterutdanning i lese- og regneopplæring skal gis i samarbeid med universitetet i Tromsø (UiT). Det planlegges etterutdanningstilbud våren -09 for lærere som skal starte med 1. årstrinn høsten -09.

I forbindelse med innføring av faget Utdanningsvalg på ungdomstrinnet, er rådgiverne målgruppen for etterutdanningen.

Økonomi

Tromsø kommune har bevilget 1,5 mill til etterutdanning av lærere. Dette må regnes som en egenandel. En hel del midler går til vikardekning når lærere deltar på etterutdanning. Tromsø kommune har de siste tre årene tildelt skolene statlige kompetansemidlene til vikardekning ved deltakelse på etter- og videreutdanning og til gjennomføring av egne kompetanseplaner. Tildelingen har vært 3000 kroner per pedagogisk årsverk og 1500 kroner per assistentårsverk, til sammen ca 3 mill kroner pr. år.

For å gjøre skolene i stand til å delta på det etterutdanningstilbudet som gis og for kompetanseheving på den enkelte skole ut fra skolens satsningsområder, må skolene ha midler til vikardekning. Tromsø kommune skal vurdere om statlige midler som tildeles til etterutdanning etter søknad, skal tildeles skolene.

Skolelederutdanning

I 2009 vil det bli utviklet tilbud om skolelederutdanning for nytilsatte rektorer. I tillegg skal en andel av de rektorene som ikke har kompetansegivende utdanning i skoleledelse, få tilbud om utdanning hvert år. Staten vil finansiere utviklingen og drift av tilbudet. Utdanningen skal taes over 18 – 24 måneder og gjennomføres mens rektor er i arbeid. Omfanget på tilbudet er 30 studiepoeng. Det er lagt opp til at tilbudet etableres med oppstart høsten 2009. Staten har bevilget 20 mill. kroner til skolelederutdanningen i 2009.

Prioriterte fag og områder for videreutdanning:

2009 /2010:

Norsk	U-trinnet
Engelsk	U-trinnet
Matematikk	U-trinnet
Leseopplæring	B-trinnet
Skolelederutdanning	

2010/2011:

Norsk	U-trinnet
Engelsk	U-trinnet
Matematikk	U-trinnet
Leseopplæring	B-trinnet
Skolelederutdanning	

2011/2012:

Norsk	U-trinnet
Engelsk	U-trinnet
Matematikk	U-trinnet
Leseopplæring	B-trinnet
Rådgiving	U-trinnet
Skolelederutdanning	

Prioriterte fag og områder for etterutdanning 2009-2012:

Fag/områder	Barnetrinnet	Ungdomstrinnet
Leseopplæring	X	
IKT-kompetanse i bruk av digitale læremidler	X	X
Naturfag	X	
Elevvurdering	X	X
Norsk – sammensatte tekster	X	
Den kulturelle skolesekken	X	X
Læringsstrategier	X	X
To-språklig opplæring	X	X
Regneopplæring	X	
Spesialpedagogikk	X	X